

הדף היומי בפרשיות השבוע

אריאל תמייר

"והפשה ומשעה נפתח
כى השעה אכיב והפשה
גנעל. ותמה ומחקית לא
גפו פ' אפלת הלה".

לו"ז שבועי

- שבת ברכות כ"ב
- יום ראשון ברכות כ"ג
- יום שני ברכות כ"ד
- יום שלישי ברכות כ"ה
- יום רביעי ברכות כ"ו
- יום חמישי ברכות כ"ז
- יום שישי ברכות כ"ח

2

למי מועד תפילה
רבי נחonia בן הקנה?

// הרב אברהם שתין

3

אשתקך - לפני
שעה?!

// הרב אוריאל פרנק

6

תוונתא דפלוני
תוונתא
// הרב ינון קלין

7

תלמיד שאן
תוכו כבשו
// הרב יהודה זולדן

לעולם יהיה אדם רך כקנה'

כל דבר רך יותר
וגמיש, ביכולתו
להתמודד עם
שינויים ומשבריהם,
וממידותו גדולה

האדם יכולות לשבור את מידת גופו
הטבעית הסולידת מימים קרים.
מי שקשה כארו, יהיה לו לשבור
מידותיו, אך מי שרך כארו יהיה לו
קל לשבור מידותיו ויצילich לשבור
את הקרח' ולהיותה.

הברד מופיע בגדירה גם כasma
שורות למללה באותו עמוד בהקשר
אחר. שם מבארת הגمرا פסוק
מספר שמואל המתר את בניהו
בן יהודע: "קָנֵן אִישׁ חַילْ רֶבֶּבֶלִים
מִקְבְּצָאֵל הוּא הַכָּה אֲתָּשָׁוִי אֲלָאֵל
מוֹאָב וּוְאָיָד וְהַכָּה אֲתָּקָרִי
בְּתֻמָּקָבָאֵר בַּיּוֹם הַשְּׁלָגִי".

הגדרה מסבירה באחד
הפיורושים, שהכח את הארי בתוך
הברד ביום השלג", פירשו הוא
שהוא שבר התיקות ברד ביום שלג
כדי לטבול ולהיותה. כדי לטבול
במי קרח ביום שלג צריך רצון
גדול להיטהר ולצורך כך מגיס

ברכות ייח ע"ב מובא סיפור
בו אחת הרוחות סיפרה לחברותה,
כי שמעה מאחרי הפרגוד, שכלי מי
שיוציא שדוו ברביעיה ראשונה של
הגים - ברד ילקה אותו. והסביר
רש"י, שהיא שנזרע כבר הוקשה
והברד שובר אותו, אך מה שנזרע
וברביעיה השנייה עדין רך והוא
ויאנו נשבר מהברד, עצניין שנאמר
והפשטה והשוערה וכו'.

הדגן והפשtan שהבשילו והפכו
קשים - חשופים ופגיעים יותר
לברד שנייה על ראשם. ככל דבר
רך יותר וגמיש, ביכולתו להתמודד
עם שינויים ומשבריהם, ועמידתו
גדולה. כך הוא גם באמם: "לעולם
יהא אדם רך כקנה, ואיליה קשה
כארוי" (תענית ב ע"א), הקנהطبع
רך. האדם שטבעו קשה, כמו קש
שהתיבש והתקשה, אין ביכולתו
להתגמש מול שינויים שהיו
עשויים לזמן לו.

מקדש לעליי נשמת
למן יקוזיאל יהודה
בן חיים צבי פולק
לב"ע כ"ט בטבת

מקדש לעליי נשמת
אריה יהודה
בן ישראל גוראלצקי
לב"ע י"ט בטבת תשכ"ו

עורך בדף רזומי

הרב אברהם סתיו

נוסח הט"ז ל תפילה של רבי נחונייא בן הכהן

ארכ'ם: שולחן עץ

**קצת תמהות: אם בגמר מופיע נוסח אחד של התפילה, אין
עליה על הדעת שהט"ז יציג נוסח חלופי? מה פגש מצא
בנוסח של רבי נחונייא בן הכהן שמצויק פולה זו?**

זהו כלל לא התכוון להציג נוסח חלופי זה
של רבי נחונייא (כפי שמשתמע בדף-השער של
הגמרות). הט"ז עמד על כך שתפילה של רבי נחונייא
ענינה לימוד בחבורה, ומשום כך דאה לנוכח
לנסח תפילה חדשה שענינה לימוד התורה
האיישי של האדם: "שתאר עיני במאור תורה
וחכמי מכל מכשול וטעות". זאת בגין
לדברי המשנה שהמוקד של הוא בכניסה אל
המקום (בדומה לתפילה הנבסה לכך והויצא
מן) ובמפגש עם חבורת הלומדים.

מודה על החבורה אשרזכה להשתתיק אליה.
על דברי השולחן ערוך (אי"ח קי, שאבי)
את דברי רבי נחונייא להלכה, העיר הט"ז (שם
ס"ק ח):
"הנכns לבית המדרש - נראה לי דהוא
הדין במישיב למדוד אפילו ביחידות ובפרט
במי שהגיע להרואה. ויש לומר נסחא א' קוצרה
כוללת הרבה וזה היא: יה' רצון מלפניך...".
כאשר מתבוננים כך בדברי הט"ז, מתרבר

מי שפתח את הדף הראשון של גמרא
אקראית, זו יכולה להיות גمرا' טולמן', זו יכולת
להיות 'מתיבתא', ימצא שם את נוסח התפילה
של רבי נחונייא בן הכהן בכנסתו בבית המדרש
המובא בסוגינו (ברכות כח ע"ב):

"בכניסתו מהו אומר? יה' רצון מלפניך ה'
אל-להי שלא יארע דבר תקלת על ידי, ולא אכשל
בדבר הלכה ושmachvo bi Chbari, ולא אומר על טמא
טהרו ולא על טהור טמא, ולא יכשלו Chbari בדבר
הלכה ואשכח בהם".

ומיד אחר כך נדרפס, ברוב הגמרות, שהט"ז
כתב שיש לומר נוסח אחר:

"יה' רצון מלפניך ה' א-להוי וא-להוי אבותי"
שהוא עני במאור תורה ותצלמי מכל מכשול
וטעות, הן בדיין איסור והיתר, הן בדיין ממנונות,
הן בהוראה, הן בלימוד, גל עני ואביטה נפלאות
מתורהך, ומה ששותחיי כבר העמידني על האמת,
ואל תצל מפי דבר אמר עד מאר, כי יתע חכמה
מפני דעת ותבונה".

וכך, יש האומרים את הנוסח הראשון ויש
האומרים את השני. באפ"נ אישי, במשך שנים
רבות, נהגי לומר את שניים. אלא שבמחשבה
שניהם יש כאן משחו קצת תמהות: אם בגמר
מופיע נוסח אחד של התפילה, איך יעלה על
הදעת שהט"ז יציג נוסח חלופי? מה פגש מצא
בנוסח של רבי נחונייא בן הכהן שמצויק פולה
כזו?

כדי להבין את המהלך שעשה הט"ז, יש
להתבונן קצת יותר מקרוב בתפילהו של רבי
נחונייא. תוכן התפילה, כפי שנאמר במשנה,
הוא "שלא יארע דבר תקלת על ידי". כמובן,
לא מווודר בתפילה לפני לימוד תורה, אלא על
חפילה על המפגש עם חבורות הלומדים בבית
המדרשה, "וישמו בו כי חbari". גם ביציאתו מבית
המדרשה מודה רבי נחונייא על שחלקו הוא "מיושבי
בבית המדרש" ולא "מיושבי קרנות", דהיינו הוא

טלפון: 072-2326999. דוא"ל: daf-yomi@daf-yomi.com. **עירא:** הראל שפירא. **טלפון:** 072-2326999. **דוא"ל:** www.daf-yomi.com. **אפליקציות:** iPhone | iPad | Android. **公开课 אונליין גם ב-[Truma](#).**

להקדשות: 072-2326999. **לתרומות:** daf-yomi.com/truma. התרומות מוכרות לצורכי החזר מס לפי סעיף 46.

ניתן לקבל את העלון מדי שבוע ושירות בדוא"ל | העלון זמין גם באתר האינטרנט ובאפליקציות.

כל מאמרי העלון בהרחבה ומארמים רבים נוספים - באתר! נא לשמור על קדושת העלון והתפילה.

הארה מהירושלמי

הרבי חגי ניר

מרכז אורות הירושלמי

מקור זמני התפילות גרכות כ"ג

"רבי יוסי ברבי חנינא אמר: תפלות אבות תקנות.
רבי יהושע בן לוי אמר: תפלות נגד תמידין תקנות".
בבבלי מובאות שתי דעות בנוגע לתקנת התפילה -
לדעת הראשונה: האבות הם אלו שתיקנו את התפילות,
ולදעה השנייה: תיקנו את התפילות כנגד הקרבנות שהיו
בזמן בית המקדש.

לעומת זאת, בירושלמי (ברכות ד, א), מובאות שלוש
דעות בנוגע לתקנת התפילות:

דעה ראשונה: "רבי שמואל בר נחמני אמר: כנגד ג'
פעמים שהיימשנתה על הבבליות, בשחר צדיק לאדם לומר
מודה אני לפניך ה' א-להי וא-להי אבותי שהועצתי מאיפה
לאורה, במנחה צדיק אדם לומר מודה אני לפניך ה' א-להי
וא-להי אבותי בשם שוכתני לראות החמה במוודה לך וכמי
לראות במערב, בערב צדיק לנמר הד רצון מלפניך ה' א-להי
וא-להי אבותי בשם שהיית באפילה והוזעטני לאורה לך
תווציאני מאפילה לאורה".

יסוד דעה זו: היהדי צדיק להתפעל מהשתנות הרגשה
הপנימית לאור השנות השונות ביממה.

דעה שנייה: "ר' יהושע בן לוי אמר: תפילות מאבות
למדום...".

יסוד דעה זו: האבות הם מקור ההשראה שלנו (נסים
לב שהירושלמי לא אומר, כי שאומר הbabli, שהאבות
תיקנו את התפילות, אלא אנחנו לומדים את מחות התפילה
מהאבות).

דעה שלישית: "ורבן אמר: תפילות מתמידין גמרו,
תפלת השחר מתמיד של שחר... תפילת המנהה מתמיד של
בין הערכבים...".

יסוד דעה זו: זיכרונו לקורבנות שהוקרבו בעבר בבית
המקדש ותקווה ממשית לבנית המקדש מחדש ולחידוש
עבדות הקורבנות.

נשים לב, שהדרעה הראשונה בירושלמי, לא מופיעה כלל
בבבלי. דעה זו רוצחה לכzon את רגשות היהודי, כאומרת לו:
אנא שים לב להשתנות השעות ביממה. כוון את תחושותיך
בהתאם לך. תודעת הטבע, והעיסוק בחוקי הטבע, מצויים
הרבה בירושלמי והסביר זה ביחס לתפילה היא דוגמה
מוחשית לך.

מענה לטעון

ענייני לשון בדף היום

הרבי אוריאל פרנק

"אשתקד" = א + שת(א) + קד(מייתא) גרכוות כ"ג

"עד פמה נצעריה וניזיל? בראש
השנה אשתקד צעריה, בביברות
במיעשה דר' צדוק צעריה, הכא נמי
צעריה! פא נעפריה!"

מי "אשתקד"?
את המילה "אשתקד" (ובמסורת
תימן: "אשתקד" מפרש הרמב"ם:
"ופירוש אשתקד - השנה שעברה"
(מסכת מעשר שני ד, יא). פירוש
זהה מפרש רשי" בסוגיתנו, אך
צדיק עיון מודיע לא ביאר מילה זו
כלומר מהו רך מבעוד מועד
ואיפלו מאטמול.

ואל"ף זו - מה היא
عروשה?

אך יש לשאול: ומה נספה
ל"אשתקד" אל"ף בתחילה? המילה
היתה צריכה להיות "שתקד" (והמונה
המקובל: "שתקד"!).

משערם כי תוספת אל"ף זו
(המכונה "אל"ף פָּרֹסְטִיטִית") נועדה
להקל על התייבור, והיא נספה גם
בתחילת הפעלים הארמיים "אישתי"
(= שתה) ו"איסתיק" (= שתק). שגם
הם נפתחים באופן דומה ("א+שת...").

כבר רב האי גאון
 הציב על תופעה
 לשונית זו של אל"ף
 שנוסף בתחילת
 מילה ואיןנה מוסיפה
משמעות למילה
 כבבבלי, כגון: "אונק" (= זינק); דברים
 כג, יד) ו"אקרוז נטואה" (= זרוע);
 ירמיחו לב,etc. גם רשב"ם כתוב:
 "הרבה אל"ף איןlein לשובש בראש
 תיביה", וכך מבאר שר' קרכ' קאטרים"
(במדבר כא, א) והוא "קרכ' קתרים",
 וכי"ב האל"ף ב"אחתמול".

בלשון חז"ל התרבה תופעה
 זו של הוספה "אל"ף פָּרֹסְטִיטִית"
 בתחילת מילים שנפתחו בשווה
 ובעיקר מילים שאלות מיוונית;
 כגון: אצטומקא (השווה לאנגלית:
.stomach). אצטזין (stomach).

בambilונו התלמודי של ר' נתן
 מרומי, "הערוך", נוסף גם הסבר
 לאופן ייצרת המילה: הוא מבאר
 שהוא נוטריקון ("הלחמה") של שתי
 מילים יחד: שטא קדמיה (השנה
 הקודמת). אפשר לבסס הסבר זה
 על משפט בתלמוד הירושלמי (על
 המשנה הנ"ל) שבו מופיע המונח
 המנוגד ל"אשתקד" - "אשתקדא",
 שהוא חיבור המילים שטא דא (=
 שנה זו).

למרבה הפלא, "איש עטוי" (ויקרא

מציע את הגמרא או מציע את המדרש ברוכות כב ע"א

והחשוב ביותר של משה. מה הקשר בין זה לבין הביטוי 'כל עיקר' שבא לשולחן משה מכל וכל? אפשר להסביר את הרכיב 'כל' בזאת המילים הוזה, אך מה עניין העיקר כאן?

רבי אליהו בחור בספרו 'התשבבי' (ערוך 'עיקר') כותב שפירוש המשפט הוא "שם דבר של עיקר כלל", כלומר: אין כאן שם דבר עיקרי. אבל פירוש זה קשה, שהרי 'כל עיקר' בא לשולחן הכל בכלל, ולא רק 'דבר של עיקר'. וצריך עזין.

האם החלוק בין 'מדרשי' ל'גמרא' הוא חילוק מהותי?
נראה שלא בהכרח, משום שגם 'מדרשי' 'רשוי' מדבר עליון עלינו מדרשי הגדה אלא מדרש ההלכות מן המקורות

ר' אליהו בחור מוציאר עוד וריאציה לביטוי זהו "וכן מה שנמצא בדברי רבותינו זכרונם לברכה 'כלל ועיקר'". זה דבר מעניין, משום שבבדרי רבותינו ז"ל לא מצאנו מעולם את הביטוי הזה, ולא רק בדבריהם אלא גם בדברי הראשונים! הזרה הזאת מתחילה להופיע בספרי אחדונים כגון ר' עובדיה מברטנורא, ר' יצחק ערامة, מוהר"ט אלגאוי ומאותרים יותר. והדרך בה הפך 'כל עיקר' ל'כלל ועיקר' מעניינת אף היא.

מכל מקום, דוקא באורו של ר' מאיר מדרש יותר ל'כלל ועיקר', שכן לפניו נהוג אמר 'כל עיקר' והוא אין לא כלל ולא עיקר, ובמילים אחרות - כמובן.

ואכן ר' ש"י מצין "ואינו מציע את המדרש גרשין" - וזה עדות חזקה, משום שלמעשה, כאשרנו בודקים בכל כתבי היד המצויים בידינו אין שם כתוב יד שמעיד על גירסת הדפוסים. כי מינכן, פריז 1,671, כ"י פירנצה וכ"י אוקספורד 23, כולן גורסים את המדרש. ר' ש"י הוא המקור הקדום ביותר (מלפני תקופת הדפוסים) לקיומה של גירסה אחרת מזו אינו מציע את הגמרא שהרי זו מופיעה בכל כתבי היד לאו יצא מין הכלל. לעומת עדותו של ר' ש"י לא היה לנו מידע על הופעת גירסת 'ואינו מציע את התלמוד' מלפני דפוס שונצינו בשנת ר' מ"ד.

האם החלוק בין 'מדרשי' ל'גמרא' הוא חילוק מהותי? נראה שלא בהכרח, משום שגם 'מדרשי' מדבר עליון מדרשי הגדה אלא מדרשים את פסוקי התורה, כפי שבספר ר' ש"י, ולכנן אפשר שגמ' התלמוד' לפי גירסת הדפוסים מכון לאוטו הדבר. אף שהתאפשר רחוב הרבה יותר מעניין דרישת הפסוקים, ויש לעזין.

* * *

כל עיקר

הביטוי 'כל עיקר' הוא מעניין מאוד, משום שקשה להבין כיצד נזקקה בו המשמעות של השלילה הגורפתה. המילה 'עיקר' היא ארמית במקורה, ופירושה שורש, ובלשון חכמים היא משמשת כמטפורה לדבר המרכז, היסודי

בדף כב ע"א מביא הגמara ברייתא שעוסקת באיסור שיש על בעל קרי לעסוק בדברי תורה, בין השאר נאמר שם כך:

"רבי יוסי אומר: שונה הוא בריגילותות ובבלב שלא יציע את המשנה; רבי יונתן בן יוסוף אומר: מציע הוא את המשנה ואני מציע את הגמרא; רבי נתן בן אבישולם אומר: אף מציע את הגמרא בלבד שלא יאמיר אותן דבריו; רבי יהוחנן הסנדלר תלמידו של רבי עקיבא מישם רבי עקיבא אומר: לא יכנס למדרש כל עיקר, ואמרי לה: לא יכנס לבית המדרש כל עיקר".

דעת לבנון נקל שככל מקום שנאמר כאן (ובהמשך העמוד) 'גמר' - בכינוי לתלמיד, מדבר במעשה צנוראה, והגнос המשוני, כגון שונצינו אוצרות שבו", ועל זה מתאים המשם "לא יכנס ונ齊יה, הוא "ואינו מציע את התלמוד". אבל רוצים לעמוד על שאלה אחרת: דברי ר' עקיבא בא לחולק על התנא הקודם ולאסור באופן גורף. שבhem באל גורף יותר מאשר קודם. לדוגמא: במקומות פסחים (פרק ד משנה ה) אומרת המשנה "ביהודה היו עושים מלאכה בערב פסחים עד החצות, ובגillum לא היו עושים כל עיקר". ככלומר: ביהודה האיסור היה חלקי, ובגillum היה גורף מוחלט. על זה הדרך לשון התוספות בחולין פרק ב': ר' מאיר אומר: טוב אשר לא תדר משתוור ולא תשלם, טוב מהו ומהו שלא תדר כל עיקר". תමך 'כל עיקר' בא להכליל משחו שלפני כן היה חלקי. אבל מה נאמר כאן קודם בקשר למדרש - שעליו יתאים הלשון "לא יכנס למדרש כל עיקר"?

עוזן בהגחות הב"ח יתן לנו רמזו ראשון לפתרון התעלמה: הב"ח מציעין שרש"י גorus (בדברי ר' יונתן בן יוסוף) "ואינו מציע את המדרש" ומוסיף שכן צריך לצורך להגיה בכל העמוד,

גמרא מבוארת - מאיר ההלכה (msecת ברוכות)

יביע אומר, יהווה דעת, הליכות עולם, חזון עובדיה), ומفسקי הרב יצחק יוסף (ספריו: "ליקוט יוסף"), ומفسקי הרב דוד יוסף (ספריו: "הלכה ברורה").

הספר (עמ' 816) מיועד ללימוד הדף היום המעניינים להרוויח את ידיעת ההלכה למשעה מסכת ברוכות, שרוב רובה הלכות הקשורות לח"י היומיים.

ניתן לקבל את הספר בקובץ pdf
בדו"ל: eliyahush1234@gmail.com,
או בטלפון: 0504174275.

הר' אליהו שני

הספר כולל:

1. גמרא - תבנית דפוס ש"ס וילנא החדש.
2. ביאור המאייר - ביאור בשפה ברורה על הדף.
3. ברכת אליהו - סיכום כל ההלכות הנלמדות מההדרה לפ"ס סדר העין משפט. הסיכום כולל: נוסח ההלכה, סיכום דעות הראשונים בבית יוסף, לשון ההלכה בש"ע, פירוש המשנה ברורה, ההלכה למשעה הקשורה להלכה זו מפסק הר' עובדיה יוסף (ספריו).

על
המדרשי

תפילה ערבית לפני השקיעה ברכות כד ע"א

שככלו מותר להחטף ערבית מוקדם, והסביר זאת משום שאסור להקטיר את אבריו הקרבנות של יום חול בליל, וכן מקטירים אותם בימי. ולכן ערבית שהיא כנגד הקטרת אברים יכולת להיות במנון זה. הוא דוח דבר זה המשום שבגמרא משמע שאין הבדל בין יום חול לשכבה. ובשניהם הדין שווה, משום שהגמרא הוכיחה ממנהגו של רב בלילה שבת שנייה לפסוק בדברי רבי יהודה בכל מנות השבועות.

המשנה ברורה (ולג. יא) כתוב שבמקורה שיש חשש שאם לא יתפללו ערבית בזמן תפילה לפני המנחה, אנשים ילכו לאחר המנחה ולא ישארו להחטף, ותוتبטל התפילה בהמנין, הרי שעדריך במקורה כזו להחטף ערבית לפני השקיעה מאשר לבטל את התפילה במניין, כמו שכותב רבינו ירוחם (ח"ז נטב ג. חלק ב). הבן איש חי ויקחלו זו כתוב גם הוא שנגנו להקל בוה בצדקה, ויש להם על מי שישמו.

סבירו: להלכה כתבה הגמara שניית להחלטת אם לנוהג רביה יהודה או בחכמים בזמן פלג המנחה. הש"ע פסק שלאדם אסור לשנות בין יום אחד ליום אחר אך בשעת הדחק מותר לשנות. באותו יום כתבו הרואנונים שכן להחטף מנהה ערבית שניהם בין זמן פלג המנחה והשקיעה, אך המשנה ברורה והבן איש חי כתבו שכדיעבד ניתן להקל בוה בצדקה.

וכך לדעתו ניתן לדמייק מילשון הרמב"ם תפילה ג. ז. אמן הפרשנים פירשו את לשונו באופנים אחרים. لكن לדעתו אפשר להחטף גם מנהה וגם ערבית בין פלג המנחה לשקיעת. לפי דבריו הוא מסביר גם את המנהג המוזכר בדברי הורמות החדש (סימן א) שבימי קדם היו מתפללים ערבית לפני פלג המנחה, משום שבעדותה הקילוי. עורך השולchan (סימן רלא) הביא את הסברו של הפני להשען וודה אותו מכוח דברי הגמara, וכן כתב שאין לעשות כך לכתחילה, אבל ב痘עב אם התפילה ערבית לפני השקיעת, אחרי פלג המנחה, אבל אדם שהחטף מנהה לאחר פלג המנחה, יצא משום ערבית היא כנגד הקטרת אברים שכשרים גם ביום וגם בלילה.

הרשב"א (כו ע"א ד"ה ואפשר) ורבינו יונה על הר"ף ייח ע"ב כתבו שאפיילו אדם שחילק מההימים מתפלל ערבית מוקדם, וחילק מההימים מתפלל מנהה בשעה מאוחרת - הוא סוטר את עצמו, משום שכל אדם צריך להחליט כפי הוא נוגג - רבבי יהודה, או בחכמים. ורק פסק השו"ע (ולג. יא) שאדם צריך כל ימיו להחטף ערבית בפלג המנחה או מנהה בזמן פלג המנחה, אבל לא להחטף ביום אחד כך ובימים אחד כך. ורק בשעת הדחק יכול לשנות להחטף עבירות מודרמת. המגן אברהם (رسג, א) למד מדברי הטור שהבין מהגמara שביו שישי יש עניין מיוחד

במשנה (פרק ה המשנה א, דף כו ע"א) בחלקן רבי יהודה ותלמידים האם מזמן פלג המנחה שהוא שעה ובע זמניות לפני השקיעת, הזמן נחשב ליום או לילו. הגمرا (דף כו עמוד א) קובעת שאדם יכול לפסוק או רבבי יהודה או בחכמים לפי בחרותו: "דעבד כמר - עבד והעב כמר - עבד".

תוס' הרא"ש (ד"ה דעבד) והברטנורא על המשנה מעיריים שرك אדם שהחטף מנהה לפני זמן פלג המנחה יכול להחטף ערבית לאחר פלג המנחה, אבל אדם שהחטף מנהה לאחר פלג המנחה, החשייב את הזמן הזה ליום, ושוב לא יכול להחטף באותו הזמן ערבית. תוספות (דף ב ע"א ד"ה מאיתמי) כתבו שנגנו להחטף ערבית מוקדם בغال שומר לפסוק כרבי יהודה, אך הוא מקשה על דעה זו משום שבמננו היה הינה המנהג להחטף גם מנהה לאחר זמן פלג המנחה, וכן הוא הסביר זאת באופןו אחרת, משום שהאה בין שני דברים אלו הם סותרים האחד את השני.

לעומתם, הפני יהושע (בגמרה ד"ה והשתאי) הסביר את מנהג העולם מתפללים מנהה וערבית בין פלג המנחה לשקיעת, שהסתיבה שומרה להחטף ערבית כבר מזמן פלג המנחה, היא בغال שיכמים הקילו בזמןה של תפילה ערבית שהיא רשות, ואמרו שניתן להחטף ערבית גם בזמן פלג המנחה, ולא בغال שהלכה כרבי יהודה בוה

נקודה למחשה

הרב דב קדרון

מרכז הלכה ברורה ובירור הלכה

האם מותר לאכול בזמן שמעורירים בתפילים? ברכות כד ע"א

מספרים על רב לוי יצחק מברודיטשנב שבאו وسيירו לו בהלהה שהעגנון של העיירה מבוה את התפילין - בעוד שהוא מעוטר בתפילין והוא מעתיק בעבודה המלוכלכת של שimon גלגלי העגלת. ענה רב לוי יצחק ואמו: בוואו וראו איה צדיק והוא אותו בעל עגלות: אפיילו בזמן שהוא עסוק וטורוד במלאכתו הוא לא שוכן להנחתת את התפילין ומונח הסתום הוא לא מסיח דעתו מהם.

אסור לאכול אפיילו אכילת עראי, וכונת היירושלמי היה לאדם שאחוו את התפילין בידו, שלפני שנכנס לטענות קבוע צדיק להנחתם במקום אחר, וכי יכול להשאורים בידו ורק כאשר נכנס לטענות עראי.

מדובר בתלמוד אנסים היו מנהים תפילין במשך כל היום. בתלמוד היירושלמי נאמר שכאשר אדם נכנס לטענות קבוע צדיק להנחות את התפילין, אך אין צורך להלוין כאשר נכנס לטענות עראי.

ב"בירור הלכה" מובאת מחלוקת איך להבין את דברי היירושלמי. לפי דעה אחת, מדובר על אדם יתכן شبימינו שלא גאלים להנחתת תפילין במשך כל היום, מן הראוי לא לאכול אפיילו אכילת עראי עם התפילין.

"תוֹבַת אֲדָמִים דְּפָלוֹנִי תִּוֹּבַת אֶתְּנָה"

narcotics נג"ע

"כל היכא דאמרין תוֹבַת אֲדָמִים דְּפָלוֹנִי תִּוֹּבַת אֶתְּנָה, נדהמא דבראנו פלוני שבאה עליון התיבתא ולית הלכתא כוותיה כל עיקר" (היליכות עולם שעיר ה פ"ג אות יג).

לעומת זאת, כאשר המילה תיבתא כתובה רק פעמיים, יש אמרים (הג"ה מדף קריינונה על הכרחות), חלקה שער גאות סט) שאין בזה פסק חותך, אלא הכל תלוי באומד הדעת. מהר"ץ חיות בסוגייתנו (בגהותו לשל"ס) מביא שכך דעת הרשב"ם (בבא בתרא נב ע"ב): "היכא דאמרין תוֹבַת אֲדָמִים דְּפָלוֹנִי תִּוֹּבַת אֶתְּנָה כמותו והיכא דאמרין תוֹבַת אֲדָמִים דְּפָלוֹנִי תִּוֹּבַת אֶתְּנָה כמותו בשום פעם". [לא מצאתי את דבריו ברש"ם, הרשב"ם מדבר שם על ההבדל בין תוֹבַת אֲדָמִים דְּפָלוֹנִי תִּוֹּבַת אֶתְּנָה, וצ"ע].

עם זאת, יש יוצאים מן הכלל. יש מקומות שלמרות שהסתימה הסוגייה ב"תוֹבַת אֲדָמִים דְּפָלוֹנִי תִּוֹּבַת אֶתְּנָה", הגمرا פוסקתצד המוקשה. לעיטים אף הגمرا עצמה שואלה: "תוֹבַת אֲדָמִים דְּפָלוֹנִי תִּוֹּבַת אֶתְּנָה"? (ע"י עירובין ע"ב, בכא קמא טו ע"ב), ומתרצת לפיה העניין: או שהאמורה סמך על בריתא אחרת, או שסמך על סברא שמקלתת בין הבריתא ממנה הקשו לבין דבריו.

את הדוגמאות ליווצאים מן הכלל היא בסוגيتها. לדעת שמדובר מותר להנינה את התפלין תחת מרשותו גם כשאטו עמו. הגمرا מקשה עליו מבורייתה בה מפורש שאסור, ומסיקה: "תוֹבַת אֲדָמִים דְּפָלוֹנִי תִּוֹּבַת אֶתְּנָה". לפי זה היה צריך להיות אסור. אבל הגمرا ממשיכה: "אמור רבא: אף על גב דתניתן תוֹבַת אֲדָמִים דְּפָלוֹנִי תִּוֹּבַת אֶתְּנָה כוותיה. מאוי טעםא? כל לנטרונינו עדיף טפי".

מסוגיתינו קשה כאמור על הכלל שהוזכר לעיל, שאם כתוב פעמיים תוֹבַת אֲדָמִים דְּפָלוֹנִי תִּוֹּבַת אֶתְּנָה, אין הילכה כמותו. הרי אכן כתוב "תוֹבַת אֲדָמִים דְּפָלוֹנִי תִּוֹּבַת אֶתְּנָה" ובכל זאת הילכה כמותו?

ההר"ץ חיות (שם) מישב קושיה זו כך: "ואפשר דוקא הפסוקים לא יוכלו לפסוק כוותיה היכא דאייפריך בגمرا, אבל הגمرا עצמה יכולה לפסוק כמותו אף על גב דאייפריך".

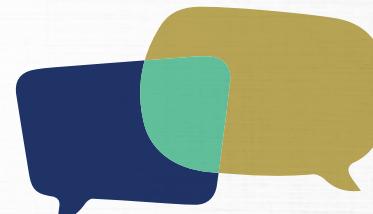
נעיר עוד על כך, שבסוגיתינו נמצא שסבירו של אמרוא (شمואל) דוחתה בריתא מהילכה, ותמונה הדבר, כיitz שמדובר חולק על דברי הבריתא והגمرا אף פוסקת הילכה כמותו! - תמלידי רבנו יונה (טו ע"א) מסבירים: "אעפ" שחולק עם הבריתא ואין דרך האמוראים לחלק על הבריתא, אפילו היכי בדבר שהוא בדקוק המצאות". כגון זה שהוא משומש שמירה, וכך לפסוק כמו אמרוא. בחידושי אנשי שם (שם) תמה על הדברים והסביר שרבע ידע שבריתא זו אינה להילכה ולכן פסק כגדה. ואילו הפני יהושע הסביר שמדובר סמך על הבריתא שהתרה להכניס תפילין לבית הכסא, למרות שיש בזה ביון כדי לשומר עליהם, ואם כן הוא הדין להניחן תחת ראשו לשםירה אפילו לשאשו עמו.

מה יכול לקרב אותנו לקב"ה?? נרכות כד ע"א

זהו והשלכותיו ביחס לעבודת ה' של כל אחד מתאננו בזרה מופלאה.

בעצם, אומר הבуш"ט, אם נתבונן ביסוד האיסור ובפסיכולוגיה שמנעה אותנו, נוכל להבין שחכמים רואו את היבידור ככוח שմורכב בין אנשים, עד כדי כך שהוא יכול לגורום לקרירוב היני ממשותי, וכן צריך להיזהר שלא להשתמש בו כשם מדובר בשני אנשים שאינם קשורים וקיימים יחסיים אמורים להיות קשורים. יתרה מזו קובעים חכמים כאן בסוגיה, לא רק דברו בעל תוכן יכול לקרב בין שני בני אדם, אלא אפילו שמיית שאינה בעלת תוכן, יכולה לגורום לקרירוב הדעת ביניהם לאדם ששמע אותו.

כמו שהוא מדברים בין אדם לשני, כך הם גם אמרים בין אדם לקב"ה (וראה בעש"ט על התורה, פרשת שבת, ואתתנן אות סב, ובכיוואר מקור מים חיים שם אותן נא).

כאשר אדם מדבר עם חברו, אומר הבush"ט, דיבור פשטוט שאפילו לא קשור לעניינים של עבודה תורה או למדוד תורה, שמיית קול הדיבור הווה יכולת לייצר קשר של קרירוב הדעת בין אדם למקום.

כיצד?

אם האדם לוחק את כה הדיבור שלו וועזר על ידו לחברו, בכך שהוא שמע את צורתו או מנהם אותו, הרי ששמיית קול הדיבור הווה, למרות שהיא איננה בעלת תוכן רוחני מובהק כדיboro של תפילה או תורה, יוצרת אצל הקב"ה קרירוב הדעת כלפי אותו היהודי, ומעוררת אצליו את החביבות כלפיו, עד כדי שהקשר ביןיהם מתחזק ורק בוכות הפעולה הקטנה זו.

הדברים הללו יכולים ללמד אותנו על כווחו של דיבורו, ועוד כמה כל פעולה טובת שנעשה בעולם זהה יוצאה לחיק ולהבר בינו לבין הילכה כמותו.

"אמר שמואל: קול באשה ערוה, שנאמר כי קולך ערוב ומראך נואה".

מה יכול לקרב אותנו לקב"ה? האם יש לנו פועלות מסוימות שאחננו עושים ניכולות לקשר ביןינו ובין הקב"ה להתחזק? הנחת היסוד הפешטה של כל אחד מתאננו היא, שיש לדברים ברורים שיכולים לגורום לקשר להתחזק, והם בדרך כלל נמצאים בקטגוריה מאד ברורה: כל מה שקשור בבית המדרש ובדברי קודש קשור גם לחיוך והקשר עם הקב"ה, וכייל מה שאנו קשור לדברי קדושה איננו יכול להשיך את הקשר.

אם נתמקד בנושא הדיבור לדוגמה, הרי שכאשר אנחנו לומדים תורה או מתפללים, זה יוצר קרירוב ביןינו לקב"ה, אבל אם שוחחנו עם חבר על דברים שבשגרה, זה כבר לא משחו שמחוק את הקשר ביןינו ובין הקב"ה.

אך מסתבר שהדברים אינם בדיקות כר.

בספר תולדות יעקב יוסף (פרק הש"ז) לרבי יעקב יוסף מפולנה, תלמידו המובהק של הבush"ט, הוא מסביר שהזה היה יסוד הטעות של רש"ב' וובי אלעזר (שבת לג, ב) כשהייצאו מהמערה בפעם הראשונה והתרגו כאשר רואו אנשים שעסוקים בתורה או בתפילה, ומנגד עוסקים בענייני העולם הוה הגשמי, הם לא הצליחו להבין כיידיהם אנשים מנחים חי עולם וועסוקים בחיי שעיה.

הנחת היסוד שלהם אמרה שהדרך ל以习近平 קריירוב הדעת כלפי אותו היהודי ולעבור רק דרך עיטוק בתורה, תפילה ועשית מצוות. כל שאר הפעולות שעשו האנשים אין אלא דברים של מה בכור ואין בהן בכדי לקרב בין האדם ובין קונו.

אולם דווקא סוגיות הגمرا ביחס ל"קול באשה ערוה" מגלה אחרת.

תורה שambilא התולדות יעקב יוסף בשם מורה הבush"ט, מנתחת את האיסור

תורה, חברה ומדינה

רבי יהודה זולדן

מכמ"ר תושב"ע, משרד החינוך

"תלמיד שאין תוכו כברו" וקליות עליה ברכות נח ע"א

רבן גמליאל סבר שיש לבדוק את באי בית המדרש: "כל תלמיד שאין תוכו כברו - לא יכנס לבית המדרש". כשהשעburyו אותו מתקפיד הנשיאות ומינו את רבי אלעזר בן עזריה, ווסף עוד ארבע מאות פסלים או עוד שבע מאות פסלים לבית המדרש.

לפי הרב עובדיה מברטנורא (אבות א, א), דברי אנשי הכנסת הגדולה: "והעמדו תלמידים הרבה" באו לשולול את דברי רבן גמליאל הללו: "קמשמע אין שלמדין תורה לכל אדם, ואין צריך לבדוק אחריו. ובבדר שלא יהיה ידוע מעבינו שמעשי מקולקלים וסאנני שומעניה" [=ושמעתו רעה].

המטרה היא שהחול יהו מבאי בית המדרש. המורים והתלמידים צורכים להתאים לכל תלמיד את שרואיו לו. אין זה אומר שהחול חייבים ללמידה בסוגרת אותו בית מדרש או באוטה מסגרת חינוכית-לימודית, אבל בהחלט יש תביעה להקים מסגרות לימוד, שכל תלמיד יהיה במסגרת המתאימה לו.

המטרה היא שהחול יהו מבאי בית המדרש. המורים והתלמידים צורכים להתאים לכל תלמיד את שרואיו לו

ניתן להסביר שהמחלוקה בין רבן גמליאל לבון רבי אלעזר בן עזריה באשר לרמת המוניות הנדרשת, לנכינה בבית המדרש. רבן גמליאל דרש מוכנות גבוהה, ואם הכל יכול היו תוכם כברם, אין מגבלת מספרות. ואילו רבי אלעזר בן עזריה לא דרש זאת. אך אין זה מפני שהוא גמליאל רצה לקיים בית מדרש לקובזה מסוימת או אליטיסטייה.

בשנים שלאחר קום המדינה נאבקו הרבנים הראשיים הריא"ה הרצוג והרב בצמ"ח עוזיאל יחד עם רבנים ונensi חינוך נוספים, על כך שילדי העולים מטהרין, תימן, וஸראדי השואה באירופה, יתחנכו במסגרות חינוך דתיות, ולא רק כאליה שבאו מרקע דתי. כך היה גם בעת העלייה ההמונייה מටופיה ומרדיית המועצות. הרב מרדכי אליהו (הרבות הריאשת לישראל, שבעים שנה ליסודה, עמ' 636) כתב באשר לקליטת ילדי עולמים: "אסור לנו להפלות בין יلد לילד. עולמים שהגיעו ארץ ישראל גושלוות את יליהם לבית ספר דתי או מדרוני, ומוכנים לשלוח את יליהם לעזרה ומצותה, מצוה לקבלם בסבר פנים יפות, לעזר ולסייע להם, ובשם אופן אין לדחות אותם".

החי והצומח

ד"ר משה רענן

ספר חוליות השדרה ברכות נח ע"ג

"ושמנה עשר חוליות בשדרה, תשעה בראש, שמנה בצוואר, כנגן; לב וחמשה בנקביו וכוי". במשנה אנו מוצאים חוליות הצוואר, העצה והזנב מננות בנפרד מחוליות השדרה. אמר רבי

"הני שמנת עשרה כנגד מי? אמר רבי הל בריה דברי שמואל בר נחמני: שמנה עשרה אוכרות שאמר דוד בהבו לה בני אלים. رب יוסף אמר: כנגד שמנת עשרה אוכרות שבקריאת שם ע. אמר רבי תנחים אמר רבי יהושע בן לוי: כנגד שמנת עשרה חוליות שבשדרה".

ספר זה עומד בניגוד לידעו לנו מספרי האנטומיה המציגנים שמספר החוליות בשדרת האדם הוא 32-33

ברצוני לתמוך בהצעה זו על פי המשך

דברי הגمرا: "ואמר רבי תנחים אמר רבי יהושע בן לוי: המתפלל כיריך שכירע עד שיתפקנו כל חוליות שבשדרה; עולא אמר: עד כדי שראה איש נגן לבו; רבי חנינא אמר: כיון שנגענו ואיש שוב מאין ציריך. אמר רבא: והוא דעתך נפשה ומוחי מאין דכערע". דברי רבי יהושע בן לוי מיידים על כך שהשדרה היא רק הקטעה בעמוד השדרה המעורב בכירעה שהרי הוא אומר: "עד שיתפקנו כל חוליות שבשדרה". מכאן שהשדרה על פי חז"ל קוללת את חוליות הגוף והוליות המותניים המאפשרות את כפיפת הגו קדימה ואחוריה ואת סיבוכו לצידדים. חוליות הצוואר, העצה והזנב אין מעורבות בcpfיפת הגוף.

במהמשך הסוגייה אנו מוצאים הסתייגות מהמספר 18 ותוספת ברכה אחת. לדעת

רבי יהושע בן לוי הברכה הנוספת היא כנגן "חוליא קטנה שבשדרה". ברור אם כן ש-18 החוליות בשדרה אינן מייצגות את כל עמוד השדרה שהרי קיימת חוליה נוספת נוספת עליה. יתכן והכוונה לעצם קטנה המשילה את מספר החוליות של הלשון המשילה את מטרת הזרע. לא עצם זו גוראה שמספר חוליות הזרע הוא 7 בלבד. אמן חוליות הזרע קטנות בצורת גרגירים אך הן מאותות וקשה להתייחס רק לאחת מהן כיחידה נפרדת שכנגדה תוקנה הרוכה ה-19.

שנאמר לצלאל ואינו בחשבון ה-18 (על פי פירוש הרוז").

ספר זה עומד בניגוד לידעו לנו מספרי האנטומיה המציגנים שמספר החוליות בשדרת האדם הוא 32-33. סעד במאמרו **"ספר חוליות עמוד השדרה"** (ראו שם בפרט). עליונו לזכור לא היה ידוע להז'ל שהרי קל לראות אותם בשלדים. לדוגמה: הגمرا בבכורות (מה ע"א) מספרת על אירוע של ספירת עצמות: "א"ר יהודה אמר שמואל: מעשה בתלמידיו של ר' יeshumael שלשלו זונה אחת שנתהיה שריפה למלק, בדקיו ומיצאו בה מatoms וחותמים ושנים, אמר להם: שמא באשה בדקתם, שהותסף לה הכתוב שני צידים ושני דלתות".

באופן כללי ניתן להסביר ש-18 חוליות השדרה על פי חז"ל אינן מתייחסות לעמוד השדרה לכל אורכו אלא רק חוליות הגב שאלהן מתחברות הצלעות וחוליות המותניים. מספר חוליות המותניים אצל רוב בני האדם הוא 5 אך גם המספר 6 מצוי מצעים צירופים נוספים - ראו שם).

למעשה ניתן ללמד שהשדרה בפי חז"ל אינה כוללת את החוליות העליונות והתחתונות במשנה מפורשת באלהות (פ"א מ"ח) המונה את עצמות האדם:

זה קורה גם בארץ

ברכות נד ע"ג

"דברי אבא היה קא משתמייט מיניה דרב יהודה, דהוה קא בעי למיסק לאערדא דישראל... אמר: איזיל ואשמע מיניה מלטה מבית וועדה, והדר אפיק. אול אשכחיה לתנא דקANTI קמיה דרב יהודה: היה עמד בתפלה ונטעטש - ממתני עד שלכה דרוה וחוור ומטפלל; איכא דאמר: היה עמד בתפלה ובקש להעתעטש - מרחק לאחריו ארבע אמות ומטעטש... אמר ליה: אילו לא באתי אלא לשמען דבר זה - די".

כשיפור מובא במאצע דין הלכתיה, מתבקש לחפש את הזיקה הפנימית בינהם. לפעמים הסיפור מבחרר ומהיחס את ההלכה, ולפעמים דואק ההלכה המשעית מביעת באופן המוב ביזור את הנΚודה העיקרית בסיפור. הגمرا מאביה מהלוקט בדבר תפילה במקומות מטאונפים. לנושא זה מתקשר הסיפור על רבי אבא, שנisa לעלות לארץ בגיןו גוזע להפהה באמצעות התפילה, ואמר שהיה משתלם לעבור שם ולכך כדי לשמעו הלהקה זו.

סיפור דומה מופיע במסכת שבת. גם שם תלמיד מתחמק מרוב יהודיה כדי לעלות לארץ, ולפניהם צאו שומע מרוב יהודיה הלהקה. שם ותו רבי זעירא, השומע שאדם יכול לדבר בלשון הקודש גם במקומות המטאונפים. בשני המקרים יש התנגדות בין קודש ובין מיאוס וטינוף, אבל באופן ההפוך: במקרה שלנו האדם מצוי בתפילה ופתאותו חיש ריח רע, ושם האדם מצוי במקומות מטאונף ומנסה להכניס קדושה.

נקודות המוצא של התלמידים המבקשים לעלות לארץ היא שיש הפרדה מוחלטת בין מקומות. אם אדם רוצה לשוחת במקום קדוש, כאמור הפוך, שם האדם מצויה בתפילה ופתאותו חיש ריח רע, ושם האדם מצוי במקומות מטאונף ומנסה להכניס קדושה. ישראל ולא בבל

מתבקש להקביל בין הקדושה והטינוף ובין ארץ ישראל ובבל. נקודת המוצא של התלמידים המבקשים לעלות לארץ היא שיש הפרדה מוחלטת בין מקומות. אם אדם רוצה לשוחת במקומות קדושים, כאמור מזוזה מזוזה, אלא כארורה מקומו קדוש ארץ ישראל ולא בבל. אולי העובדה שהמקומות קדושים אינה מבטיחה שקדושותיו תישמר באופן טרדיין; גם בארץ ישראל יכולים להתמודד עם מציאות של לכלאן, ומנגד גם בבל יכול להזיעו הקדוש.

אמיריה זו אינה שוללת את העלייה לארץ, אך היא נשאות ממשעות עבר כל מי שעולה לארץ או נפרד ממנה; עם כל הקדושה שמופיעה בארץ ישראל ואני מופיעה בארץ אחרות, אי אפשר לשוחת בשקט בארץ ישראל תוך ידיעה שהמדרגות העליונות ביותר מונחות בכיסנו. לא נכון גם להתגורר בחו"ל בארץ ולהיות משוכנעים שלא נזכה להאהרה רוחנית לעולם. קדושת המקום נתנת את הבסיס, אבל יש עוד גורמים בתמונה, כולל היחס שלנו אליהם.

נקודה החינוכית בדף

רפי זברגר

עובדת עצמית

עם עצמו אין חובה להיות לבוש בלבד מלא וצנוע. הוא יכול להיות גם גלויל בחלק עליון של גופו, ולקבל על עצמו את כל המרכיבים המתוארים לעיל. אך אם הוא 'נפש' עם ברוא עולם במהלך התפילה, הוא חייב להתנהג כמו אדם 'העצם לפני פניו מלך': באימה, ביראה ובכבוד. אין אדם בא למלך לבוש שקר, וכמוון אין אדם בא למלך עירום.

תפילה מהוות את הקשר בין האדם לבורא – את השבח שאדם משבה את הקב"ה, את הביקשות השונות, הון במישור הפרעי והן במישור הכללי

מתוך ההתקדמות שלנו בהבדל בין קריית שמע לתפילה, אנו מבינים את הצורך האגדול בעבודה עצמית של האדם המבוצע בכל קריית שמע. בקר וערב, ואף לפני השניה, אנו חיברים לעבד על עצמוני, להזר ולשנן 'מה אנו ומה חיינו', מה הן השאיפות שלנו, ומה היעדים והמטרות בחינינו. הלהקה מתירה לעשות זאת בדיעך אף בלבוש פחות צנוע, ובעיקר שנעבර את התהילך החשוב של עבודה אישית בתהmdה ובמסירות אין קץ.

זהו כמובן חלק מעבודת ה' שלנו, אך ניתן למדו מכאן מוסדים חשובים גם למשורדים אחרים בחיים.

בכל נושא ובכל אפיק בו אנו עוסקים, אם בעבודה ואם בלמידה, אם בחני משפחה ואם בקשרים החברתיים שלנו, יש לעמל, לעבד ולחזק את הקאים, ובמקביל לשאוף כל הזמן להתקדם ולעלות עד ועוד. זהה עבודה עצמית. עבודה אשית חשובה מעין עצמית. עבודה אשית חשובה מעין כמותה, ולא משנה כל כך באיזו צורה ובאיזה אופן תיעשה. העיקר להמשיך ולהתמיד במלאה זו בתבונה ובשם שכל.

"אמר רב הונא: היהתה טליתו חgorה לו על מתני מותר לקידות קריית שמע. תニア נמי וכי: היהתה טליתו של בגד ושל עור ושל שק חgorה על מתני – מותר לקידות קריית שמע, אבל לתפלה עד שכיסה את לבו".

רב הונא מחדש הלכה בדיוני קריית שמע ואומר, כי חובה לכוסות את חלקו התהמון ממותנו ולטטה, אך מותר לקראו קריית שמע עם גוף עליון השות. בבריתא מובא דין גוסף הקובע כי הלהקה שמספיק בגד תחתון לקריית שמע איןנו נכון לגבי תפילה. בתפילה חייב לכסות גם את חלקו העליון ("עד שכיסה את לבו").

רש"י מסביר את ההבדל כד: "בתפילה – צרייך הוא להראות את עצמו כעומד לפני המלך ולעומד באימה, אבל קריית שמע – איןנו מדבר לפני המלך".

תפילה מהוות את הקשר בין האדם לבין – את השבח שאדם משבח את הקב"ה, את הביקשות השונות, הון במישור הפרטי (דעת, סליחה, רפואה וכדו') וכן במישור הכללי (גאלה, קבוץ גלויות וכו'), ולבסוף חלק ההודאה, בו כל אחד ואחד מאיתנו מודה לקב"ה על כל הטוב שהוא זוכים לו בכל עת ובכל שעיה.

לעומת זאת, קריית שמע כדיוע, מחולקת לשולשה חלקים: קבלת על מלכות שמים בפרק הראשון של "שמע", ולאחר מכן קבלת על מלכות בפרק "ויהי אם שמו", ולבסוף זכירת פרשת ציצית המזכירה לקרו את כל המצוות בתורה וכן את יציאת מצרים. ניתן לנבוע את כל המרכיבים הללו כ"עבודה עצמית" של האדם עם עצמו. הוא מקבל על מלכות שמים, וכן הוא מקבל עלי עצמו עלי מצאות, ולבסוף מסתכל בצייתו וווכר בעורוון לקיים בפועל את המצוות.

זו הסיבה לפי הסברו של רשי להבדל הדין באופן לבשו של הקורא בין קריית שמע לתפילה. כאשר האדם

דף עזר שימושי ללמידה

דין עבילה בעל קרי גרכות נב ע"ג

שיטת אני:

חולה לאונסו	חולה המרגיל	בריא לאונסו	בריא המרגיל	
		תשעה קבין	ארבעים סאה	עזרה
כבריא לאונסו (תשעה קבין)	כבריא המרגיל (ארבעים סאה)			רב דימי
פטור מכלום	כבריא לאונסו (תשעה קבין)			רבין

שיטת רוא:

חולה לאונסו	חולה המרגיל	בריא לאונסו	בריא המרגיל	
			ארבעים סאה	עזרה
		תשעה קבין		רבן
כבריא לאונסו (תשעה קבין)	כבריא המרגיל (ארבעים סאה)			רב דימי
פטור מכלום	כבריא לאונסו (תשעה קבין)			רבין

פסקת ההלכה (לדעת רוא):

חולה לאונסו	חולה המרגיל	בריא לאונסו	בריא המרגיל	
פטור מכלום (כרבון)	ארבעים סאה (רב דימי)	תשעה קבין	ארבעים סאה	

מה מעצה לנו השבוע ברכת היומי?

ברכות כ"ז

- * למסקת הגמרא, רבי יהודה סובר שומן תפילת שחרית הוא עד ארבע שעות מהתחלת היום ועד בכלל, והגמרה מחייב להלכה כמהות ("הוואיל ותנן בבחירה כוותיה").
- * סוף זמן תפילה מנחה - לא נפסקה הלכה לא כחכמים (עד הלילה) ולא כרבי יהודה (עד פלג המנחה), ולכן "דיעבד כמר עבד וודיעבד כמר עבד".
- * המתפלל אחורי רבו והנותן/המחזיר שלום לרבו (כשאר כל אדם), והחולק על יישתו של רבו והאומר דבר שלא שמע מפי רבו - גורם לשכינה שתסתלק מישראל.
- * תפלה ערבית - רבנן גמליאל אומר: חובה, ר' יהושע אומר: רשות. (והגמרה מביאה מעשה שבו הם נחלקו בדבר).
- * לאחר שרבן גמליאל ציער את רבי יהושע ב-3 מעשים שונים החליטו להעבירו מהונשיאות ולמנוטה במקומות את רבי אלעזר בן עיריה שהיה חכם עשיר ודדור עשרי לעוזר.

ברכות כ"ח

- * הגמרה מספרת שבדרך נס נעשו לרבי אלעזר בן עזירה שערות לבנותו, ולכן הוא אמר "הרני אני בן שבעים שנה".
- * רבנן גמליאל היה מכיריז ואומר: "כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש", אך בום שהתמנה רבי אלעזר בן עזירה לנשיא סליקו את שומר הפתח ונוטפו תלמידים רבים.
- * עדויות נשניתה באוטו היوم שהתמנה רבינו אלעזר בן עזירה לנשיא, וכל מקום שנאמר בש"ס "בו ביום" הכוונה היא ליום זה.
- * זמן תפילה נוספת מוסף כל היום לדעת חכמים, אך מי שמאחר להתפלל נקרא פושע.
- * הגמרה מחייבת להלכה שמוטר לטעום לפניו תפילה מוסף ולפניהם תפילה מנחה.
- * הברייתא מביאה את נוסח תפילתו של ר' נהוני בגין הקנה בכניסתו לבית המדרש וביציאתו.
- * רבנן בגין בן זכאי בירך את תלמידיו: יהי רצון שתהא מורה שמים עליהם כמורהبشر ודם.
- * ברכת הצדוקים - ביבנה תקונה (שמואל הקטן תיקון אותה).

מנבאי השקר, מגהק ומפהה - הרוי וזה מגסי הרוח, המתעטש בתפלתו - סימן רע לו ויש אומרים ניכר שהוא מכוער, הרק בתפלתו - כאילו רק בפני המלך.

* לדעת רב יהודה: כל העולה מבבל לא"י עובר בעשה.

* לדעת רב הונא: ת"ח אסור לו לעמוד במקום הטנופת, לפי שאין אפשר לו לעמוד בלי הרהור תורה.

ברכות כ"ה

* ריח רע שיש לו עיקר - לדעת רב הונא: מרחיק ד' אמות וקורא ק"ש, ולדעת רב חסדא: מרחיק ד' אמות ממוקם שפק הריח וקורא ק"ש.

* ריח שאינו לו עיקר - מותר לו למלמוד תורה (אם הריח בא מחבירו), אך לא לקרוא ק"ש.

* צואה בעששית - מותר לקרות ק"ש כנוגה, ערוה בעששית - אסור לקרות ק"ש כנוגה.

* אסור לקרוא ק"ש גם כנוגד גוי ערום.
* בית שיש בו ספר תורה או תפילין - אסור לשמש בו את המטה עד שיוציאים או שייניהם כליל בתוך כליל (בכלי שאינו כלי המ�חר להם).

ברכות כ"ו

* מי רגילים או צואת: אם הם לאחוריו - מרחיק 4 אמות וקורא קריית שם ומתפלל, אם הם לפניו - מרחיק מלא עיניו וקורא קריית שם ומתפלל.

* פרק רביעי, המתחילה בעמוד זה, עוסק בדיני תפילה.

* ותיקין היו גומרים את קריית שם עם הנץ החמה.

* אם טעה בשוגג ולא התפלל אחת מתהਪילות - יכול להשלימה בתפילה שלאתරיה.

* רבי יוסי ברבי חנינא אמר: תפנות - אבות תקנות, רבי יהושע בן לוי אמר: תפנות - כנגד תמידין תקנות. [והגמרה מביאה ברייתא המסינית לכל אחת מהשיטות]

* איזו היא מנחה גדולה? משש שעות וממחזה ולמעלה, ואיזו היא מנחה קטנה? מתשע שעות וממחזה ולמעלה.

ברכות כ"ג

* "הלא כה דבריakash נאם הא" - מה אש אינו מקבל טומאה, אף דברי תורה אין מקבלין טומאה (لدעת רבינו יהודה בן בתירא, ונחגו כמהות).

* רבי אלעאי סובר שראשית הגז אינו נהוג אלא בארץ, ורבי יאשיה סובר שאין חיב בכלאים עד שיזרע חטה ושוערה וחרצין במפותלות יד. (ונחגו כמהות).

* בעל קרי שננתנו עליו תשעה קבין מים טהור, אך כל המתחיר בה על עצמו לטבול במקווה אמריכין לו ימיו וشنנותיו.

* היה עומד בתפללה וראה צואה כנוגדו - מתרחק 4 אמות (עדיף להתרחק קדימה, ואם לא אפשר אז מתרחק לצד).

ברכות כ"ג

* הנזכר לנקיין - אל يتפלל, ואם התפלל תפלותו תועבה, אך אם יכול להעמיד עצמו מנקיין מהלך פרסה - חפלתו תפלה.

* הנכנס לבית הכלא קבוע חולץ תפilio ברחוק ד' אמות, ובגמרה מובאות דעות שונות היכן מנחים לבניתם.

* לא יאחו אדם תפילין بيידו וס"ת בזרועו (וכן סכין ומעות וקערה וככ"ר) ויתפלל ולא ישיתין בהן מים ולא יישן בהן לא שנית קבע ולא שינוי בו תפילין.

* תיק שהזמיןנו לשמור בו תפילין - אסור להשתמש בו לדברי חולין (ולדעת רב חסדא דין זה הוא רק לאחר שכבר החל להשתמש בו לתפилиין).

* לא יניח אדם תפilio תחת מרגלותיו מפני שנוהג בהם דרך בזווין, אבל מניח תחת מראותיו.

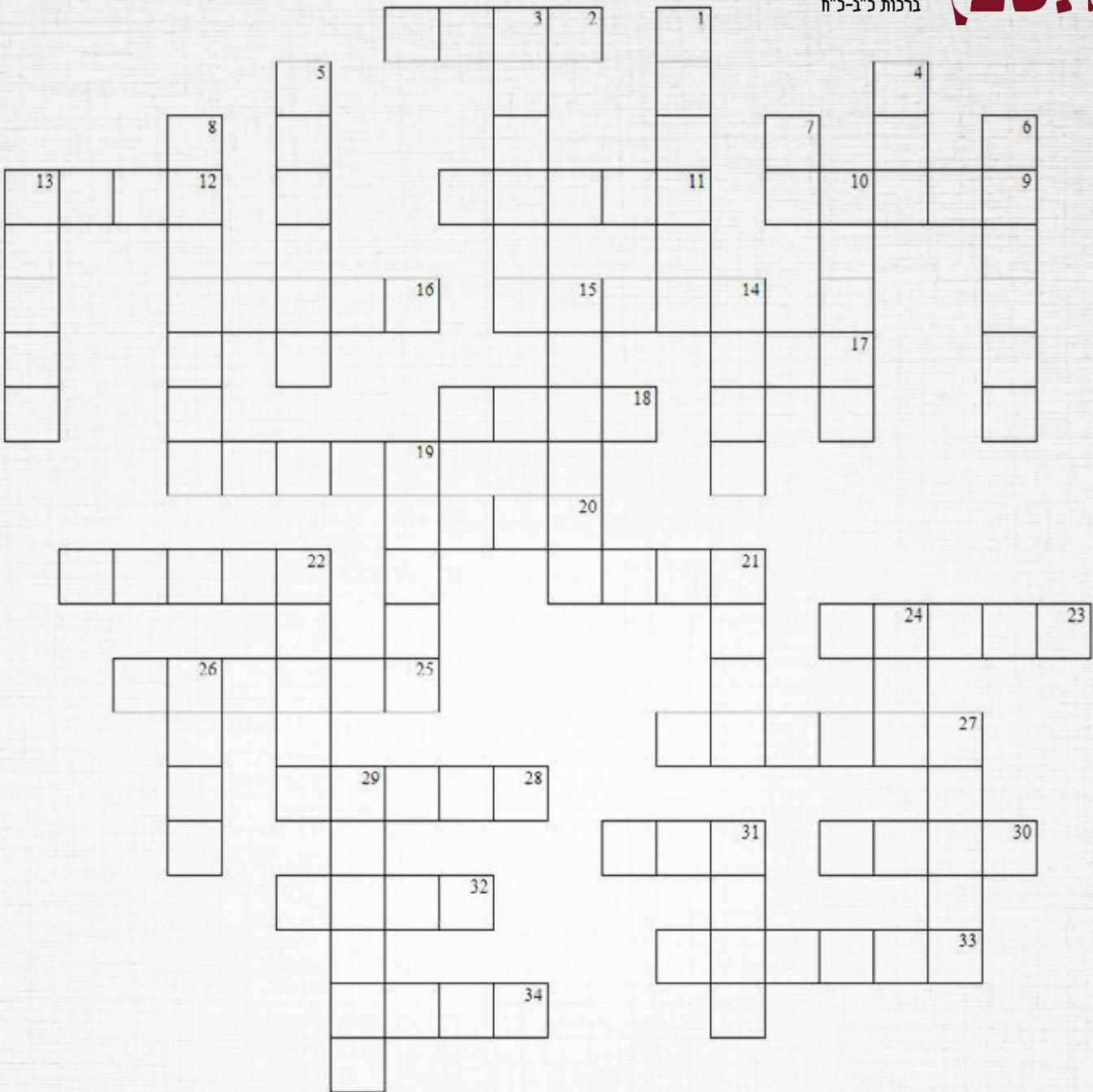
ברכות כ"ד

* כל המסתכל באצבע קטנה של אשה כאילו מסתכל במקומות התורף.

* אם טפח של אשתו מגולה - לא יקרא ק"ש כנוגה.

* שוק באשה ערוה, קול באשה ערוה, שער באשה ערוה.

* המשמע קולו בתפלתו - הרוי זה מקטני אמנה, המגביה קולו בתפלתו - הרוי זה

15. הם רצים לשם (כח)
19. אסור לתלמיד חכם לעמוד במקומו זה (כד)
21. סובר שהזמנה מילטה היא (כג)
22. אסור לנגניה תפילין תחת מרגלותיו כי נהוג בהם מנהga זה (כג)
24. הרק בתפלתו כאילו רק בפניו (כד)
26. ברכת הצדוקים תקונה שם (כח)
27. צואה הנמצאת בה, מותר לקורות קריית שמע בגדה (כח)
29. היו גומרים אותה עם הנץ החמה (כח)
31. אמרו לחוזכית המתורגמן (כו)

מאנוע

1. מלך יהודה שבא בפטירתו של ריב"ז (כח)
3. כשמתפלל במזוזאי שבת שתים עבור השלמה, מבדל בתפילה זו (כו)
4. המתפלל של שבת בערב שבת אומר קודשה עלייו (כו)
5. נחשב צואה עוברת (כח)
6. לא יאחו אותן בידו ויתפלל (כג)
7. חי לא יכול להכחישו אותו (כו)
8. אם נמצא בבית, אסור לשמש בבית זה את המטה (כח)
10. ספר צואה באשפזה (כח)
13. אין בהם ממש עורה (כד)
14. כל המסתכל באצבע קטנה של אשה כאילו מסתכל במקומו (כד)

תפקידן

21. יוסי ברבי חנינה (כו)
22. באימה ובירה וברחת ובזיע (כב)
23. טבל בערב פסח (כב)
25. לדעת רבבי הושע בן לוי תיקנו את התפילותות בגדרן (כו)
27. היו גוטlein את התפילין מחרין הסמוכין לבית הכסא (כג)
28. רבבי אליעזר המליץ למנוע את הבנים מכך (כח)
30. פירוש אין לה קבע (כו)
31. לדעת רב יהודה: כל העליה מבבל לארץ ישראל עובר על קר (כד)
32. לא יכול להשלים את התפילה אם ביטל אותה באופן זה (כו)
33. סקלו אותו בירושלים על שררג את הנפש (כו)
34. אומנווועו של רבבי יהושע (כח)
2. שוק קול ושער באשה (כד)
9. בת הכסא שליהם נחשבים כסותומים (כו)
11. סילון החור מביא את האדם לידי קר (כח)
12. המאור להתפלל מוסף נקרא קר (כח)
14. תפלתו של מי שהתפלל ומצא צואה במקומו (כב)
16. בו ביום נשנית (כח)
17. האומר דבר שלא שמע מפיו גורם לשכינה שתשתקל מישראל (כו)
18. אם יכול לשחות בעצמו שייעור זה תפילה תפילה (כג)
19. תקנתן עוזרא בעבלי קריין (כב)
20. לדעת רב חסדא אין בהן טבילה (כב)

מאודן

2. שוק קול ושער באשה (כד)
9. בת הכסא שליהם נחשבים כסותומים (כו)
11. סילון החור מביא את האדם לידי קר (כח)
12. המאור להתפלל מוסף נקרא קר (כח)
14. תפלתו של מי שהתפלל ומצא צואה במקומו (כב)
16. בו ביום נשנית (כח)
17. האומר דבר שלא שמע מפיו גורם לשכינה שתשתקל מישראל (כו)
18. אם יכול לשחות בעצמו שייעור זה תפילה תפילה (כג)
19. תקנתן עוזרא בעבלי קריין (כב)
20. לדעת רב חסדא אין בהן טבילה (כב)

חידת אתגר

יואב שלוסברג

החידון והחוויה

לעשרהו למתќון
נתווסף, לאחת מהדעות, פי עשרה
מהמספר של התקנה,
ולדעת השניה נתווסף פי מאה,
מהוסף של ההוספה, לדעת השניה

את התשובות יש לשלוח עד
יום ראשון הבא (ז' שבט)
לדו"ל:
daf-yomi@daf-yomi.com

בין הפתרים נכוונה
הספר שו"ת הדף היומי

למדת טוב? בבחן את עצמך!

חידות וחידושים על הדף

אריה פלאהיימר

1. באיזה עניין נזכר:

א. תרגגול?

ב. "בעל טריסין"?

ג. "כסא דומקרא"?

ד. המספרים 70 ו-700 באותו עמוד?

ה. "שני דרכים אחת של גן עדן ואחת של גיהנום"?

ו. "חוקיהו"?

2. מי הוא זה ואיזה הוא:

א. שעלה בראש הגג נפל ומת?

ב. שהעיר על עצמו, שהיה "MASTER FKOUDAH"
לאמורא מסים בגל "דגל שחור" -
לדעתו - המתנוסס מעלייה?

ג. שגילה תעוזמות נפש גדולות לאחר
הڌחו מהתפקיד חשוב?

3. מניין ש:

א. בניגוד לאידיאליזציה הרווחת בחלוקת
המציבור, גם בתקופות קדומות, כגון
בתקופת התלמידים, היו גנבים, ואפילו של
תשמיישי קדושים?

ב. הקיימים המסתירים את הפה בשעת
פיוק יש להם על מה שיסמכו?

תקציר מהדריך היומי - ברדיո מורשת

לפתח את הבוקר עם תקציר הדף היומי!

פינה המשודרת בכל בוקר בשעה 06:45 ב"כאן מורשת"

בפינה זו מוגשת بصورة נעימה סקירת הנושאים המרכזיים בדף ורעיונות מהדף,
על-ידי צוות מגידי השיעורים של פורטל הדף היומי:

יוסי
דובי שחזור

יוסי ה
אהרון פאהן

יוסי זילבר

יוסי ג
אברהם
גרינבלט

יוסי נ
הרב נפתלי
וסרמן

יוסי א
הרב עזריא
שרם

קהילה לומדת

מגיד השיעור:
רב אליהו אלחרר, הרב פרופ' מאיר דנינו,
רב אברהם אלחרר.

מקום השיעור:
בית הכנסת המרכז קיפודן.

שעת השיעור:
ашמרות הבוקר 4:30 לפנות בוקר.

אופי השיעור:
בצורה ברורה שווה לכל נפש, תוך מהשווות
פעם לפעם לצד האקטואלי להלכה.

מספר ו הרכב המשתתפים:
כ-25 חברים, דתיים לאומים, אברכים,
צעירים ומוגברים כאחד.

משך השיעור:
שעה.

כמה שנים השיעור:
20 שנה.

מעשה שהיה:
בסיום מסכת כתובות במחזור הראשון
הפטיע הראשון לציון בocker תפילה
שהרי לברך את המסייעים. לומדי השיעור
הופתעו מגודל הערכה של גודלי ישראל
לברך וחזק את השיעור, מאורע שגרם
לחברים נוספים להצטרף ללימוד הדף
היום.

בית הכנסת קיפודן, מודיעין

בן החל שיעור הדף היומי הראשון בעיר מודיעין

לאחר כמה שנים, כאשר עול השיעורים והרבנות התרבו בעיר, החליט הרב אלחרר להעביר את המקול לתלמידו הדגול הרב מאיר דנינו שהמשיך במסירות עד השנה ההארונה. לאחר פרישתו, העביר את האחריות לרב אברהם אלחרר שברוח צעריה מעביר במסירות נפלאה ובהתמדה את השיעור היומי.

האחד מחדד את חברו

בחסדי ד' יחברך זכו חברי השיעור לסיום סיבוב שלישי של לימוד מותך דיבוק חברים. באחד מהשיעורים הגיע רב העיר למסור את השיעור במקומו של המגיד שיעור, ונדהם לראות עד כמה החברים מתעלמים בסוגיא ומקשים קושיות חריפות של תוספות ומהרש"א, ובכך את הלומדים שיעלו מעלה מעלה לחתפרת קהילתם ועם ישראל כולם.

התה של רבי יחזקאל

רבי יחזקאל מוטיקי החבורה מתמיד להציג בהדיוקות בoker בoker ומכך לכל אחד ואחד מהחברים את התה שחייב עליו בהתאם אישית.

מעשה הדף עלו תהיות מצד חבריהם מקהלות שכנות בעיר, האם ניתן בשלב זה ללמידה דף יומי ואולי בכלל היה מקום ללמידה שיעורים בנושאים קלים יותר, אך בחסדי ד' יתפרק ובסייטה דשמייא, את הלימוד קרם עור וגידים, והקבוצה גדלה מיום ליום.

קשה באימונים כל בקרב

במעלה הדף עלו תהיות מצד חבריהם מקהלות שכנות בעיר, האם ניתן בשלב זה ללמידה דף יומי ואולי בכלל היה מקום ללמידה שיעורים בנושאים קלים יותר, אך בחסדי ד' יתפרק ובסייטה דשמייא, את הלימוד קרם עור וגידים, והקבוצה גדלה מיום ליום.

לומד על מנת ללמוד

אחד התלמידים החריפים בקבוצה היה הרב פרופ' מאיר דנינו אשר התמיד הגיע יום יום.